Glósur úr laganámi við Háskóla Íslands, 7 af 9

Bjarni Benediktsson – Háskóli Íslands – Laganám – Glósur – Kosningalög

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár
Askja 1-4, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

óþarft að samþykkja hana nú, þar sem fyrri samþykkt e.d. standi óbreytt, þó till. sé feld svo sem hún kom nú frá n.d., og standi þá hvor till. sem ályktun frá hvorri deild um sig. „Þannig kom það oftar en einu sinni fyrir á þinginu 1891, að 2 þál. í sama máli voru samþ. sín af hvorri deild, án þess að vera alveg samhljóða, og voru þar báðar látnar standa samhljóða hvor annari og sendar stjórninni, og eins sýnist mér megi vera í þessu máli, er því ekki er tími til að láta þetta mál ganga aftur til n.d., að till. geti báðar staðið hvor við hlið annarar." Till. feld að þessari ræðu lokinni. A. 921-922.

Það kemur fram, að talið er, að nauðsynlegt sé til að þál., sem hafi útgjöld með sér úr landssj., hafi þýðingu, þá sé þörf þeim til framkvæmdar og veitt á fjárlögum eða fjáraukalögum. Sbr. ummæli landsh. A 100-101 um brúarstæði, svo B 893 um sama mál. ~~Svipað~~ hjá Boga Th. Melsted um till. um kostn. áætlun um safnahús, telur að kostn. megi fá greiddann með fjárveitingu á fjáraukalögum. B. 1903. – Báðar þessar till. ~~[illegible]~~ að samþykkjast af báðum deildum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1893.

Aftur á móti: strandaði till. um fjölgun á aðalpóstferðum einungis gerð af n.d., sbr. C 604. 634 og var því haldið fram, að af henni mundi leiða kostnað. Segir Jón Jónsson þm. A.Sk., að „það sé, ætti að veita á fjárlögunum, því n.d. eins getur ekki lagt þann kostnað á landssjóðinn" B. 2020, sama segir Sighvatur Árnason, að till. ætti að vera frá öllu þinginu, en ekki n.d. einni, þar sem um fjárveitingu er að ræða, sem ætti að koma í fjárlögunum. B. 2021. Till. fell. 2022-3

Í umr. kemur það fyrir, að lagt er til, að önnur deildin slái af skoðun sinni til að ná fremur samkomulagi við hina deildina, sbr. A 87-88, 148, 454-455, 642, 645-646, 683, 687, 689 (þó með því fororði að um aukatr. sé að ræða), 753. B 886, 1493, 1709, 1810. 1969-1970, 1972,

Á hinn bóginn er og stundum talið rangt að vera með getgátur um fyrirætlanir hinnar deildarinnar og miða till. sínar við það. sbr. A A 251, 586, 587. 665,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þá lýsa og fjandmenn frv. stundum þeirri von sinni, að hin deildin felli það, sbr. A 249. 328, B 632 sbr. 633,

Svo er og talið í e.d. rétt, að frv. komi til n.d. þar sem þar séu tómir þjóðkj. þm. A 425.

Sagt í annari deild, að hin hafi samþ. frv. í þeirri trausti, að sú fyrnefnda mundi fella það. A 574. sbr. og 706, 737
en því jafnframt mótmælt og sagt, að „n.d. hafi sjálf fullkomna einurð og þrek“ til að fella sér ógeðfeld frv. A. 579.

N. d. er vítt fyrir að hafa frv. of lengi hjá sér „svo að vér verðum að samþykkja það óbreytt, hvort vér viljum eða ekki“ og talið, að þm. í e.d. geti ekki sætt sig við slíkt. A 686–687. – Á hinn bóginn er þess getið í öðru máli, að e.d. menn muni hafa fylgzt með máli, sem lengi var fyrir n.d. og geti því fljótlega afgreitt það. A. 700, og 705 en þar á móti kemur sama mótbára um að vitanl. e.d. sé fyrir bert komin fyrir, það hve n.d. haldi málunum lengi. A. 700–701.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1893.

Í e.d. var samþ. frv. t.l. um brt. á 1. gr. í l. 27./2. 1880 um skipun prestakalla viðv. Vallaness- og Þingmúlaprestaköllum, B. 557. – v: 3. umr. n.d. bar Jón Þorl. fram viðaukat. viðv. Miklaholts-prestakalli og Helgafellsprestakalli B 521. Um þá till. segir landsh., að hann hafi ekki séð, að hún sé nokkurt skylt við þetta frv. „Ég vil líka geta þess, að verði hún samþykkt hér og gangi svo til e.d. og verði einnig samþ. þar, þá gæti ég að skoða svo, að hún hefði aðeins fengið 3 umr., og gæti því ekki lagt til að lögin yrðu staðfest. Vilji menn hafa hana áfram, þá ætti að gera það með sérstöku frv., en ég vildi fyrir mitt leyti helst óska, að þetta mál yrði fellt". B. 1813

Frv. fellt B. 1819.

Talið kurteisi við hina deild að setja ne. í mál heldur en fella það, B. 1958.

[illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Landsh. tekur það fram, að honum á till. viðv. embættisskipun L. Kl. B. sé svo sem m. d. leggi skipanir fyrir landsstj., en m. d. geti ekki skipað ~~deildinni~~ landsstj. frekar en landsstj. deildinni. B. 1999 sbr. það G. viðb. Gjörðum. 2003.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1893.

Skúli Thoroddsen flutti frv. t. l. um að nema dómsvald hæstaréttar í Kph. sem æðsta dómsvald í ísl. málum úr lögum. „Hann getur þess við 1. umr., að frv. sé samhljóða frv., sem n.d. samþ. 1891, en örlög þess, hafi þá orðið hau sömu sem ýmissa annara nauðsynja mála í e.d. þá, því að skipun e.d. hafi þá ekki verið sem ákjósanlegast. B. 587.

Við 3. umr. fjárl. í n.d. segir Halldór Kr. Fr. að vonandi sé, að e.d. lagi eitthvað í því, af því sumt er alveg óþolandi, t.d. hvaða princip það sé, að vera að neyða upp á stj. fé, sem hún sjái, að ekki komi að neinu gagni, B. 1620–1621

Jón Jónsson 2. þm. Eyf. framsm. svarar: „Hann [H. Kr. F.] sagðist vona, að e.d. mundi laga frv., þegar það kæmi þangað. Það eru orð, sem eg vil ekki heyra af nokkurs manns munni hér í deildinni. En þótt þingið veiti fé til stofnana án þess stj. biðji um það eða vilji það, þá getur það fullt eins vel verið þinginu til sóma". B. 1627.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

En þjóðfr. kom til 1. umr. e.d. sagði Einar Ásm.: „þetta hið umfangsmesta mál þingsins er nú loksins komið hingað í vora deild á degi eftir að hinn lögákveðni þingtími er útrunninn. Eg get ekki stilt mig um að láta í ljósi það álit mitt, að h. systurdeild vor sýni þessari þingd. minni nærgætni, en sanngjarnlegt er, með því að bjóða eigi við málið fyrir sitt leyti fyr en þetta, þar sem þessi deild getur nú eigi haft meira en tæpan ¼ hluta af tíma þeim, sem von er um að þingið standi, til þess að ræða þetta vandasama og yfirgripsmikla mál. þessi h. þingdeild hefur þó fullkomlega eins þunga og eins helga skyldu að vanda sig á þessu máli, eins og hin deild þingsins, og til að íhuga það og öll þess mörgu sérstöku atriði vandlega". A 606.

Við frh. 1. umr. dregur framsm. á hinn nauma tíma sem n.d. hafi skapað e.d. ~~um~~ meðferð málsins. Ne. í e.d. hafi haldið sama grundvelli frv. og n.d., ~~Aptr~~ og lagað till. sínar svo, að n.d. gæti á þær fallist A.719-720. Undir þetta tekur landsh. A.721. Hins vegar er á A. 804 talað um of mikla tilhliðrun við n.d.

Við eina umr. n.d. tekur framsm. Jón Jónsson 2. þm. Eyf., að e.d. hafi naumast vikið frá grund-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

v3

Þingbók 1893

velli n.d. en vill samt miðla málum. B 2027
Þá slær hann því og fram um fjárveiting, sem n.d. hafði felt, en e.d. sett inn, að þó allar fyrri átt. sé á mót: henni enn, þá sé leiðinlegt fyrir ~~aðra~~ hina deildina að fella niður gjaldlið, sem sé búin að ná þeirri festu að vera samþ. í annari. B 2019 – 2020.

Við eina umr. í e.d. ~~færir~~ þykir framsm. S. St., ~~að þar sem~~ n.d. hafi brugðið fjárl.-vikið, þó e.d. hafi hinsvegar lagt sig eftir samkomulagi, þó hún hinsvegar hafi eigi fengið færi til miðlunar fyrr en á elleftu stundu. Láir n.d. þetta þó ekki, því að hann viti, að n.d. hafi aðalatkv. í fjármálunum, en betur fari á, að alltaf væri góð samvinna deildanna á milli. Það sé ekki ne. á n.d. að kenna, að frv. þurfi að fara til ~~sam~~ samein. þ. heldur n.d. yfirhöfuð A 937–938.

1

Ýmsar tilvitn. 1894.

Við umr. um frv. t.l. um lögg. ísl. siglinga- og járnbrautarfélags er Valtýr Guðmundsson að verja að hver hluthafi í því eigi að greiða eins mörg atkv. eins og hann á marga hluti. Þetta sé algengt í mörgum hlutafélagslögum og sé meira segja komið inn í hið politiska líf, t.d. um kosningarrétt til löggjafarþinga, að efnamaðurinn hafi meiri kosrétt en hinn efnalitli. Svo sé t.d. um landsþingið í Danmörku. „Þeir, sem meira eiga, eiga og hafi meira að ráða".

Eftirtektarvert er orðalag á till. til þál. um lagasynjanir, þar sem talað er um synjun lagafrumvarpa „frá alþingi" eða að neitað sé að sinna „einhverri þingsályktun frá annari eða báðum deildum alþ. Stj. B. s. 28 og 48.

Í samein. þ. var kosin ne. til að gera till. viðv. alþhúsagarðinum. Skilaði ne. sín ál., sbr. 6. 156-158. Af niðurstöðutill. hennar eru þessar athyglisverðar:

1. Að þjóðhátíðarsjóðinum sé öllum varið til að greiða áfallinn kostnað við þinghúsgarðinn.
2. Að alþingi feli forsetum sínum að ávísa með

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

öðrum alþingiskostnaði þessa árs 1200 kr. til að hjálpa áföllnum kostnaði við þinghúsgarðinn og til að fullgera hann fyrir næsta þing, og skulu forstöðumenn annaðhvort sjálfir, eða með því að fela það einhverjum í sinn stað, sjá um framkvæmd verksins og hafa alla umsjón með garðinum til þess tíma. C.158.

Við þessa umræðu till. kom fram brtt. svohlj.: Að alþingi feli landsstjórninni að sjá um, að fram verði haldið að fullgera þinghúsgarðinn, og sé til þessa, svo og til viðhalds og gæslu hans, gegn væntanlegri fjárveiting á fjáraukalögum, varið alt að 1000 kr. C.162. Við þessa brtt. kom fram aðrar brtt., en þær skifta ekki máli hér. C.164.

Er málið kom fyrir samein. þ. voru allar brtt. feldar en till. n.-samþ.-óbr. A.276.

Umr. snérust um hvort eðlilegra sé, að kostn. þessi sé talinn með þingkostnaði eða sem venjuleg útgjöld landssjóðs.—

Einkum er það landsh. sem leggur ríka áherslu á, að eðlilegast sé, að kostn. sé talinn af þingkostnaði. M.a. segir hann: „Auk þess kann ég

Þusar tilvitn. 1894.

illa við það, að alþingi skori á stjórnina að brúka fé landsins gegn væntanlegri aukafjárveitingu. Það munu allir vera mér samdóma um það, að það sé úrræði, sem ekki á að taka til, nema þá er brýnasta nauðsyn krefur, að verja fé landssjóðs til einhvers gegn væntanlegri aukafjárveitingu, og þegar það er gert, þá eiga upptökin til þess að koma frá stjórninni, en ekki frá þinginu, svo að hún beri ábyrgð á því, og þingið geti haft óbundnar hendur til að dæma um það, hvort sannarleg nauðsyn hafi borið til að brúka fét" — „Eg verð yfir höfuð að efast um, að stjórnin muni álíta mega ástæðu vera til að ávísa því fé, sem hér er um að ræða, eftir svona lagaðri áskorun, enda virðist það bæði óeðlilegt og óþarft að fara þessa leið, heldur fela forsetum þingsins, eins og nú stendur upp á, að ávísa þessu fé af alþingiskostnaðinum". — A 274-275.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1894.

Frv. t. l. um [illegible] á [illegible] kom t:l e.d. frá n.d. V:ð 2. umr. í e.d. breyt:i Hallgrímur Sv. því, hvort ekki mætti fella niður, án atkvgr., orð:ð „frá", sem stóð svo, að sektir fyrir brot á lögunum skyldu vera „frá 20–200 kr." Orð:ð væri óþarft og í ósamræmi við venjul. orðal. á frv. þingsins. Forseta (A.Th.) virt:st [illegible] að þessu væri breytt án þess sérst. brtt. kæmi fram. „Frv. er komið frá n.d. og verður naumlega að gæta þess, að það ekki breyt:st í meðförunum hér, ef það ekki á að ganga aftur til n.d., enda þótt um óverulega orðabreyting sé að tala"! A. 152. – Slík brtt. kom ekki fram en frv. var samþ. óbr. A. 183, og 657.

Frv. til l. um kosn. til alþ. var borið fram í e.d. V:ð 3. umr. þar bendir Hallgr. Sv. á ýmsar mál- ritmerkjavillur og skaut því til forseta hvort koma þyrft: með brtt. eða hvort hægt væri að bæta úr þessu á annan hátt. – Forset: (A.Th.) taldi þessar ath. [illegible] að engar teljist vera efnisbreytingar heldur snerta aðeins ytra form frv. og hyggur því að óhætt muni vera að laga þetta í prentuninni. A 179–181.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Frv. t.l. til að gera samþykktir um hindrun sandfoks og um sandgræðslu var fram borið í n.d. Við 1. umr. s.d. benti Hallgr. Sv. á stafvillur og taldi forseti (A. Th.) heimilt, að hún væri leiðrétt sem prentvilla. A 228–229.

Í umræðum um frv. t.l. um löggildingu ísl. siglinga- og járnbrautarfélags telur Pétur Jónsson réttast, „að báðar deildirnar ræddu málið sem best, en gerðu ekki út um það á þessu þingi“. B 382. Við sömu umr. ber Jón Jónsson (þm. Eyf.) á móti þeirri skoðun, sem fram hafi komið, að óhætt væri að samþ. frv., því að ef nokkuð væri ískyggilegt við það mundi stjórnin ekki staðfesta það. „Þessi skoðun má ekki vera ríkjandi milli deilda~~nna~~ þingsins, hvað þá heldur milli þings og stjórnar“. B 397–398.

Guðjón Guðlaugsson mælir í gegn till. P. J. um að láta málið daga uppi. „Eg get ekki skilið, hvernig menn geti forsvarað það fyrir kjósendum sínum, að hafa með atkvæði sínu stuðlað til þess, að láta eitt mál ganga milli deilda í þeirri von, að hin deildin láti það daga uppi, þótt önnur deildin finni ekki nein ráð til þess, að leiða málið til heppilegra lykta“. B 407. Síðar í umr.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1894.

segir Þórhallur Bjarnarson: „Það hefur heyrst oft hér í n.-deild, að þetta mál væri mjög vandasamt, og því rétt að láta n. e.-d. fá málið til að vera vandann með n.-d. Og annaðhvort verða menn, að vera með því eða á móti hér í þessari deild, segja annaðhvort já eða nei eftir bestu sannfæringu. Hér í þessari deild verður málið annaðhvort að falla, eða fara báðum samþykt. Eg álít það mjög óheppilegt, ef þessum vanda væri skelt upp á e.-d., og mjög óþingræðislegt, þar sem þetta er hið langstærsta fjármál, sem nokkurn tíma hefur komið fyrir þingið. Þessi deild hefur þó haft og á að hafa hið aðallega fjárveitingarvald á þingi í höndum sér". B 530. – Einar Jónsson vill þó, að málið sé rætt í báðum deildum þingsins, svo flutjendur þess sjái, hvaða mótbárum það helst mæti og geti þeir þá tekið þær til greina, og komið með málið fyrir næsta þing. B. 586. – Guðlaugur Guðmundsson mælir á móti frv. og segist hafa viljað taka fram ást. sínar gegn því áður en það fari úr deildinni „því að eg byggi ekki mitt atkvæði á því, hvað n. e.-d. muni gera". B. 662. Þórður Guðmundsson færir rök með og á móti málinu. Segist samt verða með því að málið fái að komast upp í e.-d., því að hann geti ekki annað álitið en að það

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sé samvarlegt framt:tarmál. Að mér sýnist, að ekki á að taka neitt venulegt tillit, hvernig e.-d. muni fara með málið. Þó standi ekki alveg á sama, hvort vitað sé að málið muni ganga í gegnum þingið eða ekki; „eg játa það fyrir mitt leyti, að eg get því óruggari atkvæði mitt látið úr deildinni af því, að eg hygg(?) vit, að það muni ekki ganga í gegnum þingið að þessu sinni. Eg vil lofa h. e.-d. að fjalla um málið og bæta það svo sem hún getur", B. 674. Jón Jónsson (í Eyf.) mótmælir þessari skoðun þ.-g. „Eg hefi áður lýst því yfir, að slíkt ætti aldrei að eiga sér stað í nokkru máli, síst í stór-máli, einu hinu stærsta fjárspursmáli, sem þingið nokkurn tíma hefur haft til meðferðar. (Margir: Heyr!). Eg verð að segja, að mér finnst það ganga næst því, að vera óforsvaranlegt, af hverjum sem gerir það" B. 678.

Pétur Jónsson telur svo æskilegast, að málið verði samþ. í n.-d. og e.-d. setji það síðan í ne. og athugi, en þá muni málið verða óútrætt vegna tímalengdar. Með þessu móti verði málið svo vel og ítarlega rætt sem kostur er á. Þetta sé og betra en að fella málið, því þá standi þeim, sem vilja ganga í félagið, opið að koma fram með tilboð. Þá sé einnig með þessum hætti að láta málið fá þann undirbúning í héruðunum sem þurfi og sjá hvort þjóðin sjálf er málinu sinnandi eða ekki. vanslitið(?) gegnumst til næsta þings og sé einskis í misst við það.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1894.

verði málið aftur á móti fellt í n.d. liti svo út sem þingið vilji alls ekki sinna málinu. Ef málið samþ. í báðum deildum geti e.d. litið athugað það, enda munu samþ. þess verða á móti vilja margra þm., því að atkvæðamunurinn verði lítill. — Finst ákaflega mikill munur á, hvort málið verður fellt eða útrætt á þessu þingi. „En af því eg sé ekki eins mikla hættu í því, þó frv. verði að lögum, eins og J.J. (Eyf.), þá er eg ráðinn í að gefa því atkvæði mitt." B. 683–684.

Valtýr Guðmundsson ber á móti, að það sé „óforsvaranlegt" frá minni, er vilji ekki að frv. verði strax að lögum, vilji þó láta það ganga til e.d. Ef málið sé illa undir búið, þá sé einmitt ástæða til að láta það ganga til e.d., til þess að h. þm. e.d. gefist kostur á að koma með þær upplýsingar, er þeir geta gefið í málinu. B. 696.

Þórður Guðm. mótmælir, að það sýni ósjálfstæði hjá sér, þó hann vilji láta málið ganga til e.d. til þess hún geti bætt það. Hann hafi aldrei sagt, að hann ætlaði að greiða atkvæði með málinu út úr n.d. til að e.d. gæti felt það, heldur til að útiloka ekki að e.d. fengi að fjalla um það og koma með þær umbætur á því, sem henni þætti við eiga. B. 698–699. — Einar Jónsson kveður einmitt nauðsynlegt að álit beggja deilda liggi fyrir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

í málinu, til þess að stofnendur fyrirhugaðs félags gæti haft það til hliðsjónar ef þeir vilja halda áfram. Hinsvegar sé málið of óundirbúið nú til að ráða því til lykta. Ennfremur kysi hann helst, að málinu verði ekki ráðið til lykta fyr en á næsta þingi, sem hljóti að vera kunnugra fjárhagsástandi landsins en þetta þing. B. 699.

Við umr. þessa máls í e.d. segir Hallgr. Sv., að þar sem þetta mál sé búið að standa út sínar garantir í n.d. þá virðist svo sem þessi þd. hljóti að gefa því alvarlegan gaum og taka það til meðferðar eftir því sem kringumstæður frekast leyfa. A 222. - Við framh. 1. umr. í e.d. segir Jón Hjaltalín, að e.d. hafi þann dag haft til meðferðar mörg mál, sem n.d. hafi ætlað e.d. svo stuttan tíma til að athuga, að eigi hafi verið nema um tvent ilt að gera. Annaðhvort að fella þau alveg eða láta þau verða að lögum með þeim göllum, sem flestir deildarmenn kannist við að sé á þeim, því að engin tími sé til að lagfæra þau. — Um þetta mál sé samt auðséð að það geti ekki náð fram, þó vilji hann mæla á móti því, til að það sjáist, að fleira en tímaskorturinn hafi verið því til fyrirstöðu, að það komst í gegn.
A. 253. — Málið dagaði uppi í e.d.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsbók 1894.

Frv. t. l. um úrskurðarvald sáttanefnda m.m. var samþ. í e.d., en er það kom til n.d. vildi Guðl. Guðm. láta skipa ne. í það. Guðjón Guðl. taldi slíkt óþarft, þar sem málið hefði verið samþ. í e.d. bæði í fyrra og nú, enda í bæði skiftin sett ne. í það þar og auk þess einnig ne. í það sett í n.d. í fyrra. Væri ne. sett ei hægt, að málið kæmist í gegn á þessu þingi. Guðl. Guðm. telur ekki mikið í húfi þó málið dragist til næsta þings. N.d. gat ekki íhugað málið í fyrra. Það kynni að vera gott að láta e.d. þaulskoða og íhuga fyrir sig, en hitt sé víst, að sumir í n.d. setti sig þó seint við slíkt og nú væri þó í standi, að menn settu sig ekki við álit e.d. B 308-309.

Forseti: í n.d. (Þór Böðv.) neitar að bera upp till. til rökstuddrar dagskrár, því að þingsköpin geri ekki ráð fyrir slíku við meðferð lagafrv. B. 179.

Við 3. umr. í e.d. um frv. til l. um kirkjugjald, sem frv. var framborið í e.d., segir Þorkell Bjarnason: „Ef ég vissi það, að frv. þetta gengi nú í gegn óbreytt í h. Nd. mundi ég greiða atkvæði á móti því. En ég vona að það verði

sett þar í nefnd og gangi eigi fram á þessu þingi. En af því að eg álít gott, að frv. verði þar rækilega íhugað vil eg greiða atkvæði með því, en alls ekki af því, að mér líki það". A 193–194. Sigurður Stefánsson álítur „það eigi rétt, að kasta þannig ábyrgðinni á samdeild sína. Sérhver á að greiða atkvæði eftir eigin skoðun og sannfæringu" A. 195.

Um till. til þál. viðv. lagasynjunum kom fram till. til rökstuddrar dagskrár og var sú till. feld en ekki sést, að því hafi verið hreyft að henni skyldi vísa frá. B. 130. Slík till. kom einnig frá Þórhalli Bjarnarsyni í þál. viðv. þilskipaábyrgðarsjóði. Benedikt Sveinsson mótmælir því að sú till. megi berast undir atkv. deildarinnar, því að skv. þingsköpum og venju hér og í Danmörku, þá feli rökstudd dagskrá í sjálfu sér nokkra vantrausts-yfirlýsingu eða ávítur gegn stjórninni og umboðsvaldinu, en slíkt geti ekki komið til greina í þessu máli. Þórhallur Bj. telur aftur á móti ákv. þingskapa hér um svo víðtæk og óákveðin, að þau banni slíka till. ekki. Enda var till. ekki vísað frá. B. 769–770 og 810–811. Svo er að sjá, að ítarlegri umr. um rökst. dagskrár hafi farið fram önnur en þessi.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1894.

Í n.d. kom fram till. til þál. um stofnun almenns ábyrgðarsjóðs fyrir fiskiveiðaþilskip á Íslandi. Síðan kom samhlj. till. fram í e.d. og var það rökstutt svo: „það er heppilegra af því að þetta mál er mikilsvert og áríðandi, að ályktunin komi frá báðum deildum“. Sigurður Stef. A. 227. – Báðar till. voru samþyktar hvor í sinni deild, sbr. A. 248, B. 816 og 652 sbr. 131.

Í báðum deildum komu fram samhljóða till. um strandferðir og var þeim breytt eins í báðum deildum og samþ. samhlj. að lokum. Sbr. C. 148 sbr. 161 og 148 sbr. 151, 152 og 162, sjá og A 249 og B 824. – Af umr. auðséð, að menn af ráðnum hug vildu hafa till. samhlj. sbr. einkum A 229–233.

N.d. var samþ. sem ál. frá sér till. um að greiða út vissa fjárupphæð skv. fjárl. 1894 og 1895 með skilyrðum sem voru talin nánari skýring á áðurn. fjárl. C. 152 sbr. 164 og B 863–874.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

v:Js. þál. um kennslu í íslenzkri tungu heldur Þórhallur Bj. því fram, að hún hafi kostnað í för með sér fyrir landssjóð, en þetta þing – sem aukaþing – hafi ekki fjárveitingavald; æskilegast væri að láta málið bíða næsta þings og koma því þá að í fjárl. B. 104–105. – Tvískipt kennsla B. 148–149 (J. J. A-sk.) svo og B. 152 (Jón Þórarinsson). Valtýr Guðm. (flutnm.) telur því ekkert til fyrirstöðu að samþ. till. nú, með því, sem kostnaði gat valdið, hefði stjórnin ekki að skipa fyrr en að ári. B. 153. Sigurður Gunnarsson segir að til fjárútlátanna komi ekki fyrr en á næsta fjárhagstímabili og megi því samþ. þessa till. nú. B. 155. Engu af till. vísað frá vegna ólögmætis B. 155–156. – Till. feld í heild sinni í e-d., en þar var ekki komið inn á þessar formmótbárur A 127–135

Í fyrirspurn til landsh. út af launagreiðslum var rökstudd dagskrá samþ. B. 517–525.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Ýmsar tilvitn. 1895.

Í frv. t.l. um kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs 95 segir svo: „Í farstjórninni eru auk farstjóra tveir fargæslumenn, er alþingi kýs í sameinuðu þ. til tveggja ára í senn. Verði annarhvor þeirra milli þinga, eða fatlist á annan hátt, kýs landshöfðingi með ráði hins til bráðabirgða mann í hið auða sæti." 6.199.

Í §8 var sagt, að endurskoðunarmenn landsreikn. skyldu endurskoða reikn. útgerðarinnar. Við 3. umr. n.d. kom fram brtt., að þeir yrðu endurskoðaðir af sérstökum manni, er sameinað þ. kysi til þess til tveggja ára í senn. 6.295 Sú till. var samþ. sbr. 6:306 og B.760.

Fór því frv. til e.d. með báðum þessum ákv. enda kom engin brtt. fram í n.d. við 95.

Nd., sem sett var í e.d. lagði til að 95 yrði svo: „Fargæslumenn skulu vera tveir og skal annar þeirra kosinn af e.d. alþ., en hinn af n.d., hvor um sig til tveggja ára í senn". [illegible] óbrt. 6.393

§8 skyldi haldast óbrt. að því leyti, sem hér skiftir máli. 6.394.

Nál. [illegible] brt. á 95 með tilvitnun í hvernig gæslust. landsbankans sé komin. 6.392.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Tengir þessi ákv. svo fram 6.502 og B. 1825. Þorleifur Bjarnason kom þó með brt. í e.d. um að landsh. skipaði fangavörðinn, sbr. 6414., en sú brt. var feld, sbr. 6.502.

Og í n.d. kom enn fram brt. um, að samein. þ. kysi fangavörðinn í stað deildanna, frá Birni Sigf. 6.515, en hún var tekin aftur. B. 1821

Í umr. um 35 í e.d. framsm. ne. Hallgr. Sv. í [illegible] um gæslustj. landsbankans. Segist „hræddur um, að samkomulagið um þetta mál, a.m.k. við h. n.d. mundi hafa lítið vankvæði, þó væri ákv. hér í e.d. (að hæstv. landsstj. ætti einnig að skipa fangavörð." (L. E. Sv.: „það væri bágt.") --- „Tíminn er stuttur og engin föng á því að láta þetta mál velkast aftur og fram milli deildanna, og verst væri þó ef það hygðist að hafa í samein. þ." Fyrirkomul. það, sem ne. stingi upp á miði til að skapa jafnvægi milli deildanna. A. 409-410. Sbr. ummæli sama á A. 420 þar sem óbeint er sagt, að í þær stöður fangavarðanna sé mest haldið vegna þess n.d. muni ekki vera á [illegible]. Sama er beint sagt við 3. umr. A. 515.

Það kemur fram í ræðu landsh. við 3. umr.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3

Ýmsar tilvitn. 1895.

í e.d., að nr. í báðum deildum hafa haldið sameiginlegan ~~fund~~ „prívatfund" fyrir málið og einkum um fjárstjórnarvald. A.516. – Í sömu ræðu segir landsh. illt að ~~fjárstj.stöðu~~ fjárgæslunni skuli ekki alveg hafa verið sleppt, en h. nr. hafi „eigi ónáð, að gera þar breyt.-uppást. við frv., sem væri nauðsynlegar í þessu efni, af ótta við n.d.; hún hefur eigi verið svo sjálfstæð, að hún þyrði að fylgja því fram, sem henni sjálfri þótti réttast. Eg hefði aldrei búist við, að þessi h. deild mundi í hvert skifti þurfa að horfa inn í n.d., til þess að vita, hvað hún mætti bjóða sér að gera." A.516.

Hallgr. Sv. telur það ekki „sjálfræði" „þótt nr. ~~[illegible]~~ geri skyldu sína og líti í kringum sig, og líti til neðrideildarinnar, til þess að forðast að stofna frv. í voða, með nýjum breyt." Telur „rétt að leitast við að sameina skoðanir manna og leita samkomulags þegar meiningamunur er". A. 517.

Í n.d. kom aftur brt. um að fella fjárstj. niður en náði ekki fram að ganga mest vegna þess að málið mundi e.t.v. verða óútrætt fyrir [illegible] eða verða fyrir hrakningum í e.d.!

B. 1810–1815, 1505.

Meðhaldsmenn þál. um stjskr. málið leggja
sérstaka áherslu á það, að með henni hefðu
allir þingmenn beð. þjóðkjörnir og þeir „
er stjórnin sjálf hefur kosið" getað orðið
sameinaðir. „Þetta verðum vér að telja sér-
lega þýðingarmikið atriði, þar sem þetta hlýtur
að vera stj. vottur um, að mótspyrna hennar,
gegn sjálfsforræði vorra á enga stoð, og hún
muni eigi geta séð sér fært að hnekkja kröfum
vorum, þegar hún sér, að hún eigi getur fengið
neinn þingmann úr þeim flokki, er hún
sjálf hefur kosið, til þess að fylgja skoðun
sinni á þessu máli framvegis. Það mundi þeim
vera gersamlega gagnstætt allri politiskri venju, ef stj.
virti: „þannig lagaða skírskýring löggjafarþings-
ins að vettugi" B. 276. Nál. meiri hl. (Valtýing
i ne. i n.d. Einfremur t.d. Jens Pálsson B. 1483
-1484. Skúli Thorodds. telur aftur samþ. hagkv. þar
tilsverði: því að samþ. á slíkum alm. skír-
skýringum væri einskis verðar meðan þær væru
ekki færðar í frv. form, en þá væru höfð. og
vísir til að finna smugu til að smjúga
út um og frá samþ. frv. B 1504. Þessu mótmælir
Guðl. Guðm. B. 1511.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Ýmisl. tilvitn. 1895.

Sama er einnig í e.d., að meðhaldsmenn till. þessa segja sérstaka áherslu á, að með henni sé hægt að sameina alla þm., þjóðkjörna og konungkjörna með till: og þar með um höfuð-kröfur þjóðarinnar í þessu máli, sbr. umr. A. 38-50.

Jón Jakobsson flutnm. till. lýsir yfir því, að hann telji n.d. þingmönnum í þjóðmálum landsins og sömul. í stjórnarskrármálinu. Sé heldur engan veginn hægt að segja að með þessari till. sé tekið fram fyrir hendurnar á n.d. um meðferð málsins, því að í n.d. hafi samskonar till. fyrst verið borin fram og sé nú komin þar í ne. A-40.

Sigurður Jensson telur till. of snemma fram komin vegna þess að fyrst þurfi að sjá, hvaða niðurst. n.d. komist og hvort samkomul. náist, ekki á öðrum grundvelli. Að því komnu sé fyrst tími til kominn fyrir slíka till. Vill því setja ne., sem geti beðið eftir áliti ne. í n.d. og komið sér saman við þá ne. A. 44-46.

Felt að kjósa ne. 46. Hallgr. Sv. telur að forseti geti ákv.- svo langan tíma milli fyrri

og síðari umr., að ne. sé óhöfl. vegna ísl. þeirra sem Sig. St. hélt fram. Nefndin hafi og venjulega annað verkefni en að bera sig saman hvor við aðra. A. 47.

Við síðari umr. lagði Sig. St. til., að þál. yrði frestað þar til útséð væri um hvernig færi um stjskr.frv. en það var fellt. A. 151-152,

Eftirtektarvert er, að Jón Jakobsson virðist telja það sérstakan réttlætingarþurft: að hann þjkj. þm. skuli bera fram till. í stjskr. málinu með lagafrv. - Segir í því sambandi að samsetning n.d. sé „einkar óheppileg“ eins og kunnugt sé. A. 40.

Á alþ. 1895 var samþ. með þál. samþ. í b.d. að heimila forsetum að láta gera steinstétt fyrir utan þinghúsið. Fyrst kom fram um þetta „innanþingsál.“ í n.d. sbr. b. 486 en hún var tekin aftur sbr. b. VII, og síðan borin fram venjul. þál. í n.d. b. 512.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1895

Framsm. fjárl. (Þórhallur Bjarnarson) segir við 2. umr. fjárl. við styrkveitingu einni, að hann telji, að hún hefði átt að vera töluvert hærri, en vegna þess, að töluvert mótmæli gegn henni hafi komið fram og ekki svo lítil mótspyrna sé gegn henni eftir höfuð ~~ekki~~ sín og það eigi víðar í e.d., þá hafi hann eigi viljað fara fram á frekari hækkun. B. 933-934.

Við sömu umr. víttar Skúli Thoroddsen, þegar hann talar um málsóknina gegn sér, oft í ummæli, er landsh. hafði viðhaft í e.d., sbr. [illegible] B. 1073.

Við 2. umr. fjárl. í e.d. mælir framsm. Sig. Stefánsson á móti fjárveitingu, sem n. d. hafði samþ. og segir í því samb.: „Hér er að vísu kunnugt, að búið er að samþ. þál. í n.d., í þessa átt [þ.e. sömu og styrkveitingunni], en hún getur ekki verið þýðingarlaus, ef eigi er borið fram neitt fé" A. 461.

Við sömu umr. segir Sigurður Jensson um eina brtt. sína, að hann hafi borið hana fram sem málamiðlun, „ef ske mætti, að með því væri komið í veg fyrir, að fjárlögin hrektust milli

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

deilda og komust loks í sameinað þing". A.463.

Landsh. lætur svo ummælt: „Hl. fjárl.nd. hefur gert margar brt., og sumar mjög þýðingarmiklar við frv. Eg býst þó við því, að h. nd. muni hafa það hugfast, að fara ekki fram á slíkar brt., sem ekki eru líkindi til, að n.d. samþ., og einkum að gert verði í þessari h. þd. það sem unt er til þess, að komast hjá því, að fjárl. þurfi að lenda í samein. þ. E.d. hlýtur að sjálfsögðu að bíða lægra hlut þar um öll ágreiningsatr., sem mikill atkv. fjöldi er fyrir í n.d., og er því þýðingarlaust fyrir þessa hk. þ.d. að gera slíkar brt. að kappsmáli. Eg er þó hræddur um, að sumar af brt. hv. fjárl.nd. muni geta leitt til þess, að lögin geti ekki orðið samþ. af báðum deildum samhlj., og mun eg ekki þurfa að minna h. þ.d.m. á, hvað gert hefur verið áður undir slíkum kringumstæðum, nefnil. að fjárl.nd. beggja deilda hafa borið sig saman eftir 2.umr. og að nd. þeirrar deildar, sem ekki hefur haft líkindi til að koma sínu fram í sam.þ. hefur þá slakað til og fallið frá þeim ágr.atr. á hinum sameinaða nefndafundi. Þetta hefur gilt n.d. jafnt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingskjöl 1895.

sem e.d. Eins og h. þ.d.m. vita, er nú aðeins stutt eftir af þingtímanum, og því ekki mikið svigrúm fyrir þessa h. þ.d. að ræða rækilega alla einstaka liði frv., og brt. þær, sem fram eru komnar, og vona eg, að þ.dm. hafi hugfast að láta gang fjárl.frv. verða svo greiðan sem unt er hér í deildinni". A 478-479.

Síðan talar landsh. um einst. brt. á þessum grundvelli; segir m.a.: „Að fella 25. lið, held eg sé varhugavert, þar sem sú fjárveiting er bygð á þál., sem samþ. hefur verið í n.d., og hygg eg ekki, að það mundi verða til þess að bæta samkomulagið um fjárl. milli deildanna, að fella þann lið burt." A. 481.

Framsm. Sig. St. felst á um eina brtt., að hún muni e.t.v. hafa lítinn byr í sam. þ. stm. því sem atkv. féllu í n.d., en þó sé hér um miðlun að ræða og verði þessvegna ekki með vissu sagt hvernig því muni reiða af. A. 483.

Við 3. umr. fjárl. í e.d. mælir Jón Jakobsson með brtt. m.a. á þeim grundvelli, að samskonar till. í n.d. hafi verið feld með aðeins eins atkv. mun og sé því eigi líklegt, að það muni valda ágreiningi.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

milli deildanna, þó liðunum yrði nú samþ. í e.d. A.505.

Svipað kemur fram hjá Hallgr. Sv. A 507-508

Við aðra umr. í n.d. segir framsm. fjárlne. þar (Þórhallur Bj.): „Ekkert höfuðat vildi ne. gera sem fast að ágreiningsefni; það sem hún fer nú fram á er gert í samráði við fjárl.ne. e.d. og mér er óhætt að fullyrða, að engar af þessum brtt. fjárl.ne. verða að ágr. við h. e.d." B.1738

Svipaðar hugsanahættir um tillit til hinnar deildarinnar kemur og fram hjá Halldóri Daníelss. B.1745.

Þó kvaðst Valtýr Guðmundsson einkennilegt, að ne. skuli hafa lagt til að fella niður vissar fjárveitingar, sem ekki hafi verið neitt deiluefni við e.d. B.1759.

Við aðra umr. í e.d. segir framsm. Sig. Stefánsson að ne. hafi fallist á frv. eins og það kom frá n.d. „og kemur það mest til af því, að ne. beggja deilda hafa átt fund með sér, og á þeim fundi komst samkomulag á um ágr. atriðin. Að vísu hafa slæðst inn í frv. brt., sem ekki komu frá ne. í n.d., en fjárl.ne. þessarar h. þd., vill ekki leggja til, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1895.

þarf að breyta þeim, því að óvíst ~~gæti~~ er, hvernig úrslitin yrðu í samein.-þ." A.533-534.

Sig. Jensson mælir á móti brt. á þeim grundvelli, að alls engin von sé, að hún geti orðið samþ. í samein.-þ.. Auk þess telur S.J., að ósanngjarnt sé að láta frv. koma í samein.-þ., því þá eigi maður á hættu, að þar komi þær brt. á frv., er menn síst mundu kjósa." A.534-535. Þorvaldur Bjarnarson telur það á móti, að það sé réttur og skylda hvers þm., að koma fram með brt. við það, sem hann telji, að alls ekki eigi fram að ganga. Er auk þess sé engan veginn óhugsandi, að þm. í n.d. hafi snúist til rétts máls frá því í gær. A.536.

Við frv. t. fjáraukal. 1894-1895 var við eina umr. í n.d. því haldið fram, að brtt. væri ekki hægt að gera vegna naumleika tímans. B.1839: Gegn þessu segir Skúli Thoroddsen, flm. brtt. einn, að hann þykist vita að e.d. muni samþ. hana orðalaust og þurfi þá ekki að skorta tíma. B.1840.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Við 2. umr. í e.d. frv. t. l. um sölu þjóðjarða segir Guttormur Vigfússon: „Ég skal játa það, að það er aðallega h. n.d., sem mestan átt í að ráða í þessu þjóðjarðasölumáli. Það er nú sett í málið snemma á þingi, og hefur því nú betri tíma til að rannsaka öll skjöl, sem að þessu lúta og búa frv. undir, heldur en þessi h. deild. Enda mun það ekki venja að setja nú í þetta mál hér í h. e.d.. a.m.k. hefur það ekki verið gert á þingum þeim, sem eg hef í verið á, og er nú"! A. 438.

Við 3. umr. í e.d. segir framsm. (Jón Jónsson) um brtt. sína: „Ég skal einnig lýsa því yfir, að það mun verða gert að kappsmáli í n.d., að brtt. sú, sem hér liggur fyrir, gangi ekki í gegn, og mun málið þá að ganga í sameinað þing, ef hún skyldi verða samþ. hér í deildinni". A. 497.

Vafi er um það hvort sama deild megi aftur fá til atkv. brtt. er áður hef í verið feld í henni. Óljós úrslit. A. 304-305. En virðist þó sem till. hafi verið vísað frá atkvgr., sbr. og A. 530 (...)

A kv. breytt við 2. umr. Ed. (6.211-212 sbr. 282 sbr. og A 282.

Við 3. umr. Ed. kemur till. um að fara þetta í sömu leið. 6.344. Henni frávísað. A. 304-305.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1895

Um frv. t. l. um eldsvoðaábyrgð í Rvík segir landsh. við 1. umr. í e.d., er þar kom frv. fram sem stj.frv.: „Auk þessa, sem þegar er sagt, álít eg
at eftir því sem samdist í n.d. í fyrra um þetta mál, þá væri ekki rétt af e.d., að fella frv. og taka þannig fram fyrir hendur á n.d., þar sem uppást. um stofnun almenns innlends brunabótafélags er væntanleg, að því er h. þm. segir, enda er þeirri deild þá innan handar að stytta frv. aldur, ef henni svo líst." A. 14–15

Um frv. t. l. um brt. á l. um skipun prestakalla segir Sigurður St. við 1. umr. e.d., er þar kom frv. fram, um breyt. um hækkun launa prestakalls eins, að hann mundi hafa verið með henni ef eg hefði álitið nokkra von til þess, að það gengi gegnum þingið. En eftir þeim anda, sem er í þinginu gagnvart þess háttar málum, og sem mér er vel kunnugt um, að nú ríkir í h. n.d., álít eg að nú til neins hefði verið þýðingarlaus. Þó að samþ. hefði verið í e.d. að leggja. fé úr landssjóði, mundi n.d. hafa fellt það."
A. 81. Þar á móti taka Klemens J. o. fl. annan spilt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

„þó að við hér í e.d. leggjum til það, sem best hentar. Hin h.d. getur síðar séð, hver afdrif málsins verða í n.d., enda eru gerðir þeirrar deildar á hennar ábyrgð, en ekki vorri." Vér eigum að leitast við að gera rétt, hvað sem öðrum líður." — A 86-87. — — Frv. þetta kemur aftur til e.d. til einnar umr. og segir Hallgr. Sv. þá, að n.d. hafi skemmt svo frv., að ekki væri við það unandi, ef sérst. ákvæðum væru ekki fyrir hendi. Telur þar til eina mjög nauðsynlega endurbót í frv. og ~~vona~~ „einungis ~~vegna~~ sakir þess, að tíminn leyfir það ekki að breyta frv. svo sem nauðsynlegt væri, leggur ne. til eftir atvikum, h. þingd. samþ. það" A 532.

Frv. t.l. um gagnfr. kennslu í lærða skólanum og afnám Möðruvallaskóla kom fram í e.d. við 1. umr. segir Hallgr. Sv. m.a.: „Mér virðist, að of lítið vald sé lögð við málið, ef n.d. ekki gefst kostur á að skoða það fyrir sitt leyti." A-129.

Frv. t.l. um breyt. á l. um hluttöku safnaða í veitingu brauða kom fram í n.d. við 2. umr. þar leggur.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1895

Framsm. Þórhallur Bj. á móti brt. einni m.a. á stæðna vegna þess að fyrirsjáanlegt sé, að það mundi verða ágreiningsatr. við e.d. að fara að breyta þessu. B. 201.

Frv. t.l. um undirbúning verðlagsskráa var borið fram í e.d. Við 2. umr. í n.d. segir Guðl. Guðm.: „að þetta frv. er eitthvert það ófullkomnasta og vitlausasta frv., sem komið hefur frá h. e.d. ..." Framsm.: „Eg áminni h. þm. um, að hafa ekki slík orð um h. e.d." B. 1580.

Frv. til l. um kaup á eimskipi var borið fram í n.d. af samgöngumálan. Miklar umr. Við 3. umr. þar telur Skúli Thoroddsen. réttast að fallast á frv. eins og það liggi fyrir frá samgöngumálan.: „svo fáum vér að sjá hvernig h. e.d. lítur á málið; verði hún, gegn von minni, mótfallin skipakaupunum, þá fyrst getur komið til mála, hvort menn eigi til samkomulags að hneigjast að breyt.". B. 721. Í sama máli segir Þórhallur Bj.: „Að lokum lýsi eg yfir því trausti á h. e.d., að hún kippi í lag þeim agnúum, er eg lýst við, að

á málinu verði, þegar það fer héðan, og segi það aftur vel komið á sínum tíma til frekari umræðu í þessari deild." B. 743

Frv. t.l. um stofnun lagaskóla var borið fram í e.d. Við aðra umr. n.d. voru gerðar róttækar brt. Við 3. umr. n.d. benti Skúli Thoroddsen á, að sú þessara brt. mundi verða málinu að falli í e.d. og því rétt að fella hana nú þegar aftur; en taldi auk þess rétt að fara aðrar brt. frá 2. umr. n.d. ~~af~~ í samt lag til að málið þyrfti alls ekki að koma aftur til e.d. B. 1588–1589.

Pétur Jónsson mælir og með einni brt. vegna þess, að verði hún samþ. sé ~~líklegra~~ að málið nái óbrt. samþ. e.d. B. 1601.

Frv. fór aftur til e.d. B. 1612. og samþ. þar. A 531

Forseti e.d. telur í ~~A~~ A 306 ~~[illegible]~~ nauðsynlegt að gera formlega brt. á [illegible], sbr. b. 303/279 og 344.

Við frv. t.l. um búsetu fastakaupmanna á Íslandi kom Skúli Thor. við 3 umr. n.d. fram með allharða árás á landsh., út af till. hans til stj. um [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þingsköp 1895

Á þessu löggjafarþ. áður B 485 ff. Landsh. svarar þessum árásum fyrst við 2. umr. í e.d. með því að hann hafi ekki verið viðstaddur 3. umr. í n.d. A 273–274.

v. 2. umr. stjskrfrv. í n.d. komu fram raddir um, að óþarft væri og verra en ekki að samþykkja stjskrfrv. þar vegna þess að sýnt væri, að e.d. mundi ekki fallast á það. Sbr. einkum B. 762 (Jens Pálsson) og B. 763 (Þorl. Guðm.). Svipað við 3. umr. n.d. Guðl. Guðm. B. 792–793. og mál. in n.d. C 275.

Í umr. n.d. um þál. um stjskr.málið segir Ben. Sv. B. 1417, að það hafi aldrei áður komið fyrir, að e.d. grípi fram fyrir hendurnar á n.d. — „Eg veit, að það á ekki við, að tala hér eitt einasta orð um e.d., en eg get þó ekki bundist því að segja: Með gerð h. e.d. á þessu máli er svift komandi n.d. Hinn hefur ábyrgð á sínum gerðum fyrir sig, og það getur ekki afsakað n.d., þótt e.d. hafi mistekist í þessu máli. —" — Hér á móti Jens Pálsson B 1484–1485: E.d. haldi fyrir sitt leyti: með samþ. þál. ráðið málinu til lykta með sjálf-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

skaðri þinghelgi athöfn, sem ekki varð varðað né borin undir m.d. þessvegna þýðingarlaust að þrasa frv. gegnum m.d. einu sinni en því að það hlaut hvort sem er að stranda á miðri leið.

Við till. um pál. : m.d. um stjskr.málið var því hreyft einkum af forseta (Ben. Sv.) og Skúla Thor., að slík till. væri ekki lögleg leið til að koma stjskr.brt. til leiðar eða hefja hana: í sjálfu sér væri vafasamt um hvort pál. ætti yfir höfuð að vera heimilar, en um venjul. löggjafarmálefni væri 20 ára venja sem löghelgað: nokkur þeirra en slíkar væri ekki að beita um stjskr. B. 17–18. 1342–1343. 1400–1401. 1473. 1490. 1500–1501,

Sögn þessu var bent á, að ekkert ákv. stjskr. eða þingskapa bannaði þessa meðferð, enda væri ekki sjáanleg ást. til annarar meðferðar hér en um venjuleg löggjafarefni. B. 1426, 1480. 1508.

Þá eldri samþ. að taka till. til umr. (og þar með að hún væri lögl. B. 1343.

Í þessu sambandi segir Sigfús... Árnason að Jóni S:gurðssyni hafi verið illskiljt að skíra á stj. með pál., því að það væri sama og að

Stjsk. þingsköp 1895.

skora á ríkisráð Dana, í þess stað að: þingið að semja frv. sjálft. Stu. einkum B. 1474.

Í e.d. kemur það skýrt fram hjá Sigurði Stef., að hann telur rétt að breyta brt. á stj.skr. annaðhvort með frv. eða ávarpi til konungs en að þál. muni vera þýðingarlaus. A. 147-148 og 151.
~~[illegible]~~

Í n.d. kom fram þál. um að skipa þar ne. til að íhuga samgöngumál landsins. Flutnm. Valtýr G. færir þessu til stuðnings það m.a. fram, að úr kjördæmi Barðastr.sýslu hafi beint komið fram á það, að slík ne. yrði skipuð, en þm. þessa kjördæmis sitji í h. e.d. svo að hann hafi ekki getað borið fram (þessa till.) hér í deild, þar sem þó eðlilegast sé, að ne. sé skipuð. B. 60.

Við umr. í n.d. (till. var einungis um ál. þaðan) um skaðann á miðausturströnd landsins benti landsh. á, að fjárlögunum fengist í fjárl. að gera ráð fyrir peningum til að gjalda kostn. að, sem af till. leiði. B. 474.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur